

Psykisk hälsovård och psykologiska behandlingsmetoder

Sveriges

Psykologförbund:

Camilla Damell

Temo AB:

Arne Modig

Datum:

2004 - 06 - 10

Rapportens uppläggning

1. Sammanfattning av resultat

2. Undersökningens genomförande

3. Resultat

- ◆ Den psykiska ohälsan
- ◆ Psykologiska behandlingsmetoder
- ◆ Allmänhetens förtroende för den psykiska hälsovården
- ◆ Tillgång och finansiering av psykologisk behandling

1. Sammanfattning av resultat

Den psykiska ohälsan är stor i Sverige. En av tio svenskar uppger att man under det senaste året lidit av psykisk ohälsa som t ex utbrändhet, depression eller annan form av allvarlig livskris.

Psykologisk behandling föredras framför medicinsk. Två av tre vill ha psykologisk behandling - endast en av tio vill ha medicinering.

70 % av svenska folket skulle i första hand vilja vända sig till vårdcentral eller privat vård vid psykisk ohälsa. Endast två av tio vill i första hand vända sig till den psykiatriska vården.

Resultat - fortsättning

Allmänheten har lågt förtroende för den psykiska hälsovården. Sex av tio tror inte att den som drabbas av psykisk ohälsa kan få den hjälp och den behandling som han eller hon behöver.

6 av 10 privatpraktiker kommer ofta i kontakt med personer som har ett tydligt behov av psykologisk behandling men som inte kan betala själva.

Avsaknaden av offentlig finansiering av psykologisk behandling utgör också det största hindret för att tillgodose det ökade behovet, menar psykologerna.

2. Undersökningens genomförande

- ◆ TEMO har genomfört en undersökning dels bland allmänheten, dels bland privatpraktiserande psykologer där vi ställt frågor om psykologisk behandling och psykisk hälsovård.
- ◆ För allmänhetsundersökningen genomfördes 1020 telefonintervjuer under perioden 14 april till 20 april 2004. För undersökningen bland psykologer har 402 telefonintervjuer genomförts under perioden 13 april till 23 april 2004 med ett urval av privatpraktiserande psykologer.
- ◆ Undersökningarnas resultat sammanfattas i denna rapport. Detaljerade resultat redovisas i en separat tabellbilaga.

3. Resultat

Den psykiska ohälsan

Allmänhetens om psykisk ohälsa

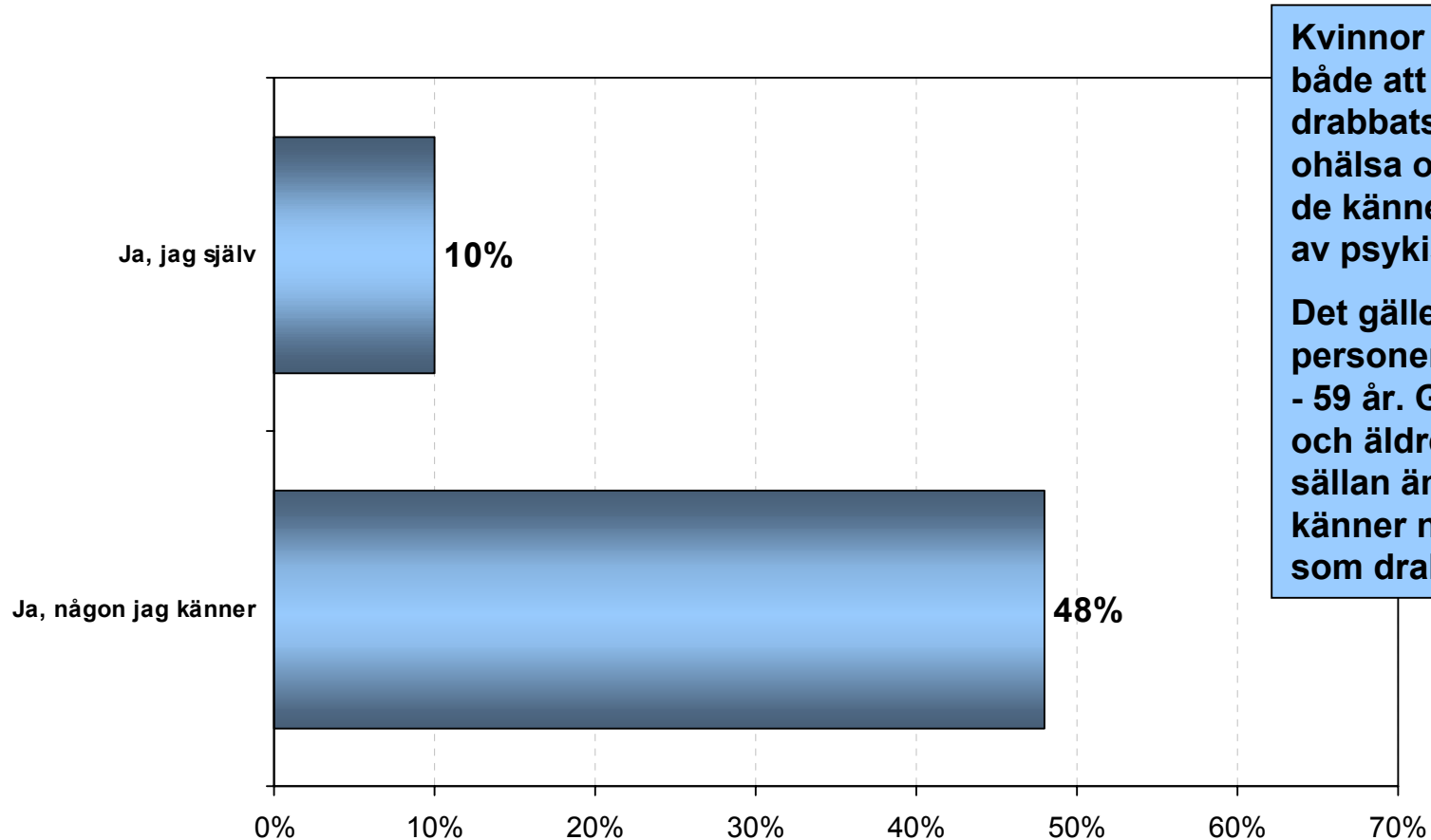
Har du själv eller någon du känner under det senaste året drabbats av psykisk ohälsa som t ex utbrändhet, depression eller annan form av allvarlig livskris?

Ja, jag själv

Ja, någon jag känner

Nej

En av tio har under det senaste året drabbats av psykisk ohälsa som utbrändhet, depression eller allvarlig livskris

Kvinnor uppger oftare både att de själva har drabbats av psykisk ohälsa och att någon de känner drabbats av psykisk ohälsa.

Det gäller även för personer i åldrarna 40 - 59 år. Gruppen 60 år och äldre uppger mer sällan än andra att de känner någon annan som drabbats.

Psykologer om behovet av psykologisk behandling

Tycker du att behovet av psykologisk behandling under senare år har ökat eller minskat bland de personer du kommer i kontakt med i din verksamhet som psykolog? Skulle du säga att behoven har...?

Ökat mycket

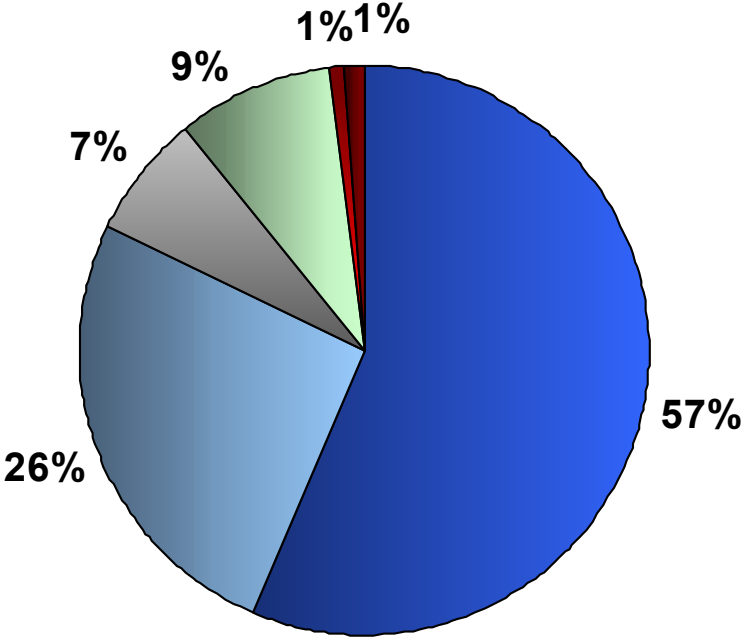
Ökat något

I stort sett oförändrade

Minskat något

Minskat mycket

6 av 10 privatpraktiserande psykologer uppger att behovet av psykologisk behandling under senare år ökat mycket

■ Ökat mycket ■ Ökat något ■ Vet ej/ ej svar ■ I stort sett oförändrat ■ Minskat något ■ Minskat mycket

Psykologer om orsakerna till det ökade behovet av psykologisk behandling

De som uppgav att behovet ökat fick frågan "Vilken typ av problem tycker du ligger bakom det ökade behovet av psykologisk behandling"? Svaren nedan är representativa för hur de flesta psykologer svarade:

"Arbetslivets krav, arbetsrelaterad stress, ångest och utmattning"

"Psykiatrin fungerar inte utifrån uppgiften att hjälpa personer med psykiska behov"

"Ökningen av antalet sjukskrivna på grund av utbrändhet har ökat och det ger ökade behov av psykologisk hjälp. Samtidigt har den allmänna psykiatriska vården sämre resurser och de satsar på de som är allra sjukast"

"Det finns stora brister i primärvården. Problemen blir väldigt stora innan något görs"

"Det mest växande problemet är stressrelaterade tillstånd, psykosomatiska problem. Har mycket med arbetsmarknaden och dess villkor att göra"

"Stressrelaterade problem, olika former av utbrändhet, utmattning"

Psykologiska behandlingsmetoder

Vilken typ av behandling efterfrågar allmänheten?

Nu kommer några frågor om hälsoproblem människor kan drabbas av. Den psykiska ohälsan i Sverige ökar. Det är inte ovanligt att människor någon gång i livet drabbas av psykisk ohälsa som t.ex. utbrändhet, depression eller allvarlig livskris. Om du själv skulle drabbas av denna typ av besvär vilken form av behandling skulle du i första hand vilja ha? Skulle du vilja ha ...?

OM IP UNDRAR: Med psykologisk behandling avses samtalsbehandling

Psykologisk behandling (läses upp som alternativ)

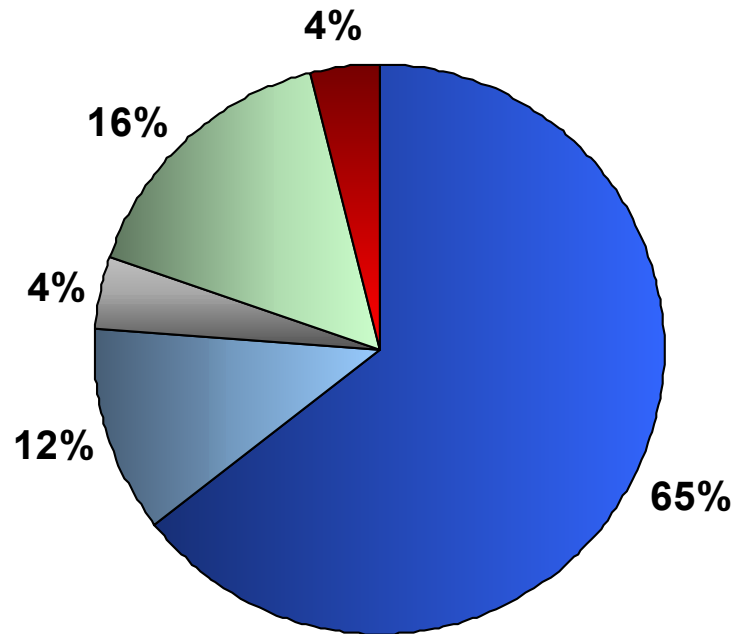
Medicinering (läses upp som alternativ)

Både och

Inget av detta/vill inte ha hjälp

Vet ej

En majoritet vill ha psykologisk behandling, 12 procent vill ha medicinering

Gruppen unga, 16 - 29 år, samt personer i åldrarna 30 - 44 år uppger oftare än andra (80 % respektive 77 %) att de vill ha psykologisk behandling mot psykisk ohälsa.

Äldre personer, 60 år och uppåt, uppger oftare än andra att de vill ha medicinering.

Psykologisk behandling ■ Medicinering ■ Vet ej/ej svar ■ Både och ■ Inget av detta/vill inte ha hjälp

Vart vill allmänheten vända sig för att få hjälp?

Om du själv skulle drabbas av denna typ av psykisk ohälsa, vart skulle du då i första hand vilja vända dig för att få hjälp? Skulle du vilja vända dig till?

Den psykiatriska vården (läses upp)

Vårdcentralen (läses upp)

Privat vård (läses upp)

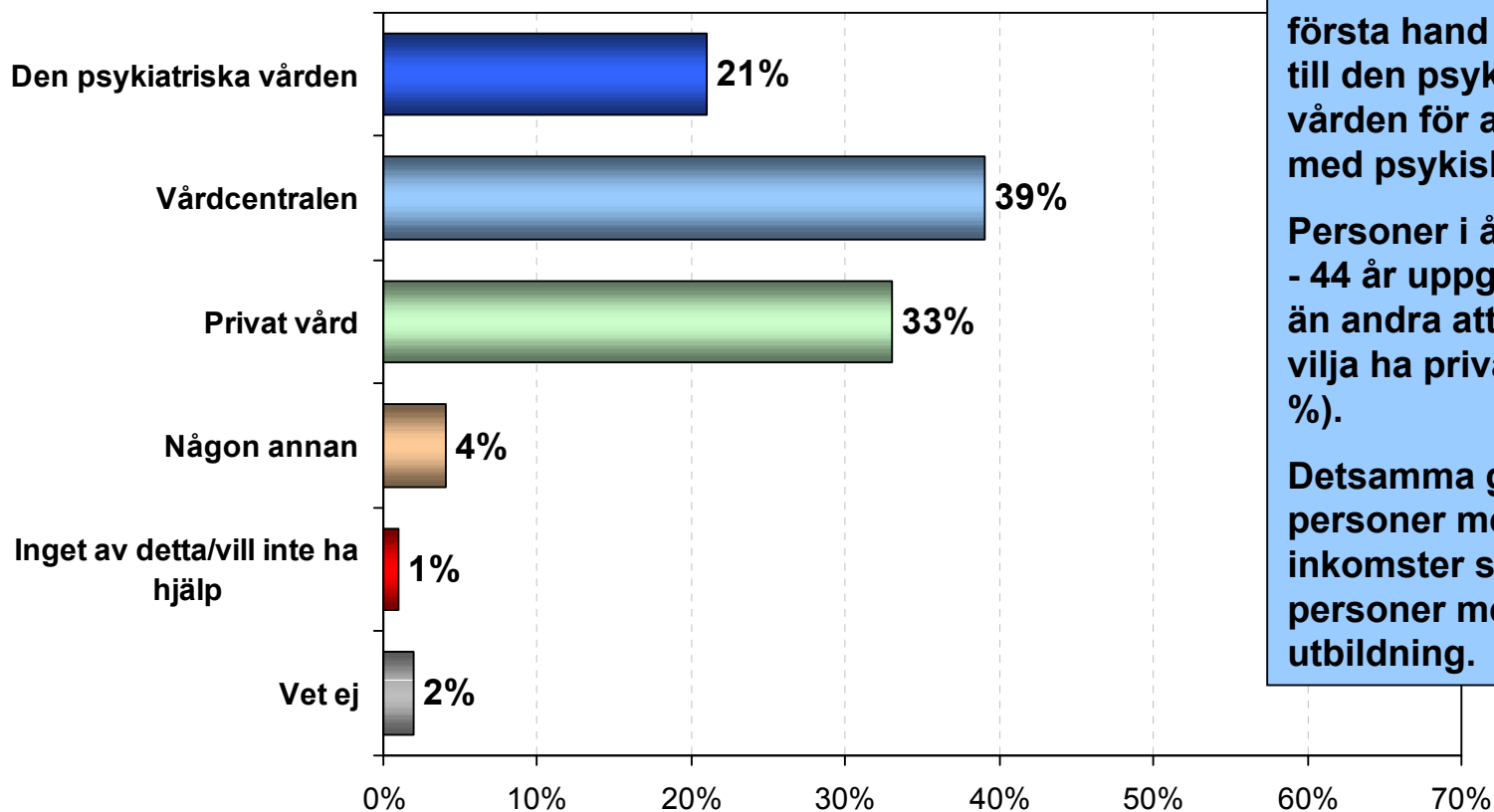
Någon annan

Inget av detta/vill inte ha hjälp

Vet ej

En av tre skulle i första hand vilja vända sig till den privata vården för att få hjälp

70 % väljer vårdcentral eller privat vård

Endast två av tio vill i första hand vända sig till den psykiatriska vården för att få hjälp med psykisk ohälsa

Personer i åldrarna 30 - 44 år uppger oftare än andra att de skulle vilja ha privat vård (40 %).

Detsamma gäller för personer med högre inkomster samt personer med högre utbildning.

Vart blir hjälpsökande som inte har råd att betala hänvisade?

Frågan ställdes till psykologer

Vad händer med de av dina patienter som inte själva kan betala för behandling? Brukar du...?

Hänvisa dem till vårdcentral

Hänvisa dem till den psykiatriska vården

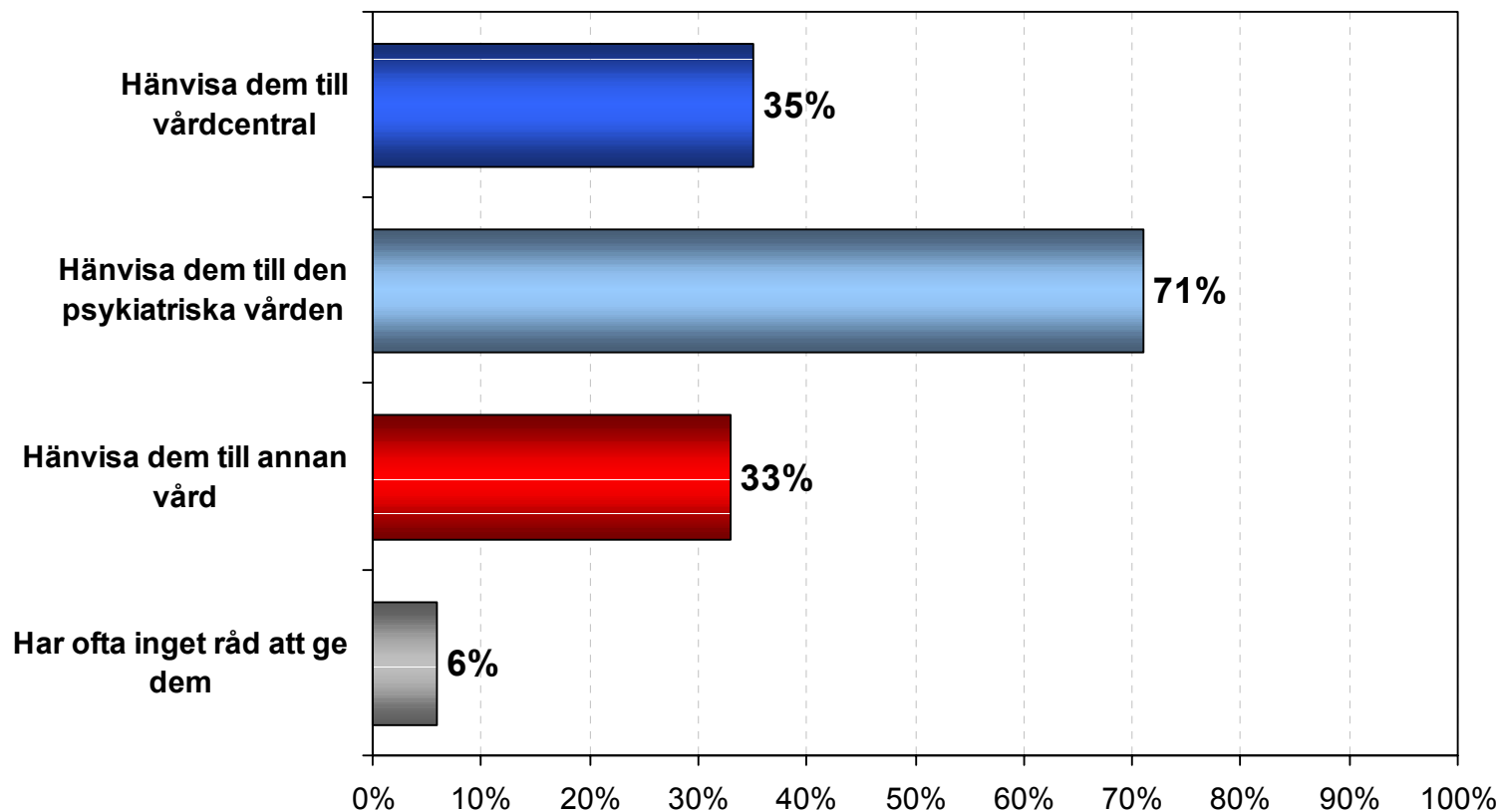
Hänvisa dem till annan vård

Har ofta inget råd att ge dem

Bas svarande:

De psykologer som uppgav "ofta", "ibland" och "sällan" på frågan hur ofta det händer att de kommer i kontakt med personer som är i tydligt behov av psykologisk behandling men som inte själva kan betala för den.

7 av 10 hjälpsökande som inte har råd med psykologisk behandling blir hänvisade till psykiatrin

Kommentarer och skillnader mellan grupper

Endast 21 % av allmänheten uppger att de i första hand vill vända sig till den psykiatriska vården om de skulle drabbas av psykisk ohälsa. Samtidigt uppger psykologer att 71 % av hjälpsökande som efterfrågar psykologisk behandling men som inte har råd att själva betala blir hänvisade till den psykiatriska vården.

Efterfrågan på psykologisk behandling mot psykisk ohälsa är i stort densamma i hushåll med låg och hög inkomst samt bland kvinnor och män.

Det finns inga skillnader mellan kvinnor och män eller mellan hög- och låginkomsttagare i inställningen till den psykiatriska vården. 2 av 10 vill i första hand vända sig till den psykiatriska vården för att få hjälp med psykisk ohälsa.

Allmänhetens förtroende för den psykiska hälsovården

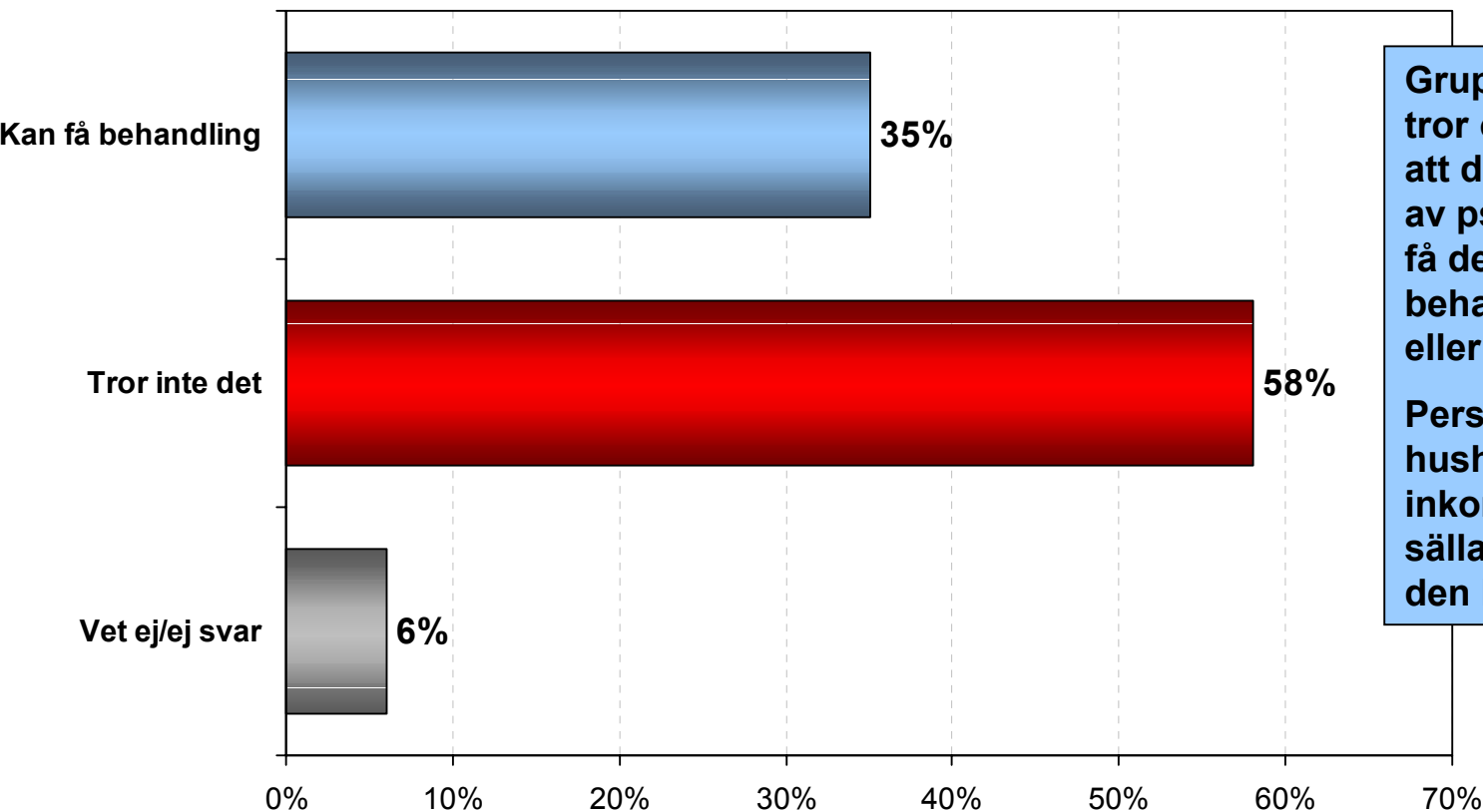
Allmänhetens förtroende för den psykiska hälsovården

Tror du att den som idag drabbas av psykisk ohälsa som t.ex. utbrändhet, depression eller allvarlig livskris kan få den hjälp och den behandling som han eller hon behöver eller tror du inte det?

Kan få behandling

Tror inte det

Sex av tio tror inte att den som drabbas av psykisk ohälsa kan få den hjälp och den behandling som han eller hon behöver

Gruppen 16 - 29 år tror oftare än andra att den som drabbas av psykisk ohälsa kan få den hjälp och den behandling som han eller hon behöver

Personer som bor i hushåll med låg inkomst tror mer sällan att de kan få den hjälp de behöver

Tillgång och finansiering av psykologisk behandling

Psykologer om hjälpsökandes möjlighet att betala

Hur ofta händer det att du i din verksamhet har kontakt med personer som har tydligt behov av psykologisk behandling men som inte själva kan betala för den? Är det...?

Ofta

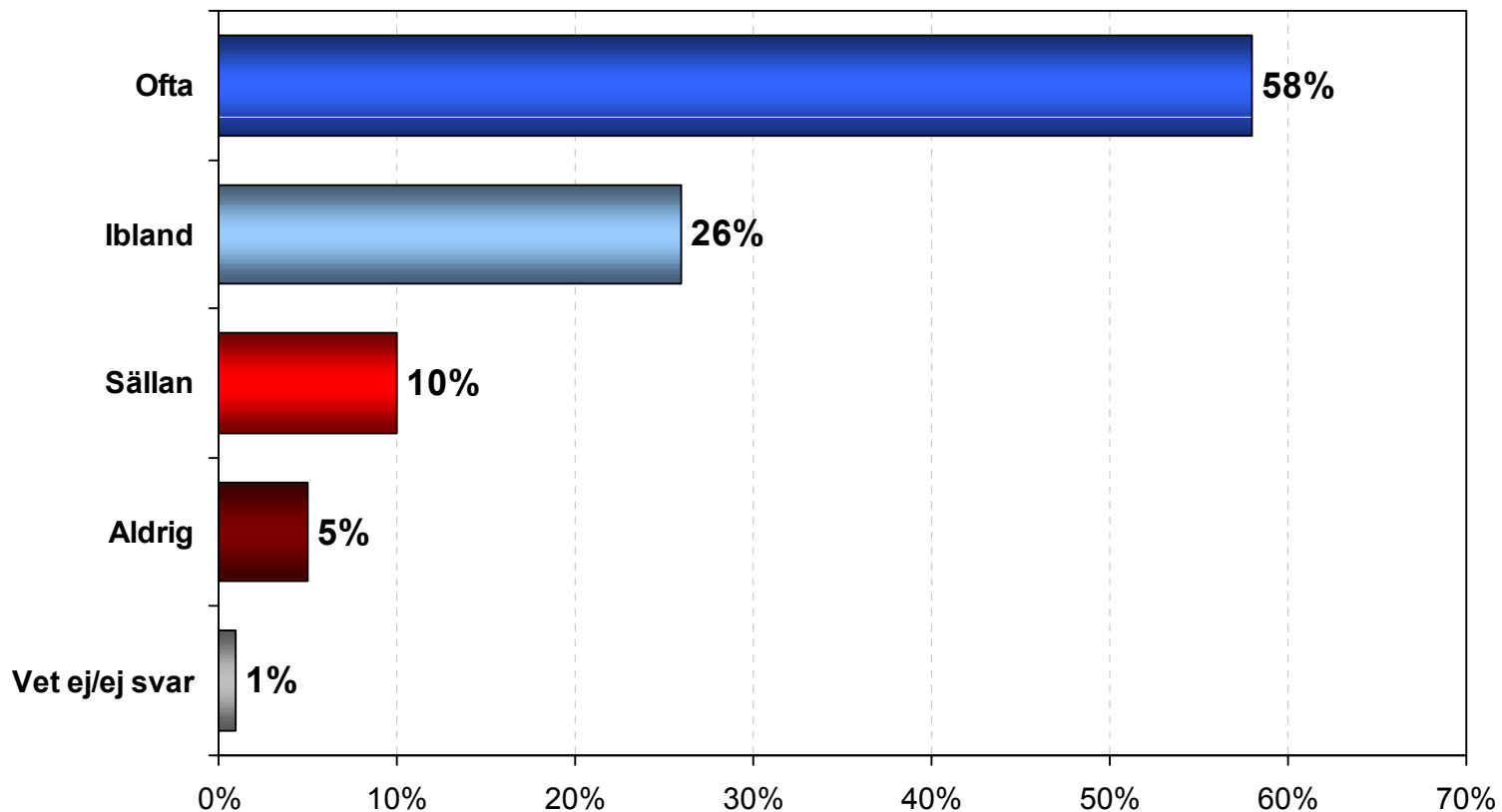
Ibland

Sällan

Aldrig

Bas: Psykologer som i egen psykologverksamhet arbetar med patienter, individuellt och/eller i grupp

av 10 privatpraktiker kommer ofta i kontakt med personer som är tydligt behov av hjälp men som inte har råd att själva betala

30 000 hjälpsökande utestängda från psykologisk behandling under senaste året

6 av 10 psykologer i undersökningen uppger att de ofta möter personer som har ett tydligt behov av psykologisk behandling men som inte själva kan betala.

Av de 402 psykologer som svarade på undersökningen har 335 psykologer under det senaste året tackat nej till sammanlagt 5 695 hjälpsökande personer därför att de inte har haft råd att själva betala.

Det finns i Sverige idag ca 2 100 privatpraktiserande psykologer. Totalt sett, försiktigt räknat, har därmed under det senaste året ca 30 000 personer med tydligt behov stängts ute från psykologisk behandling för sin psykiska ohälsa.

Avsaknad av offentlig finansiering största hindret för att tillgodose behovet av psykologisk behandling

De psykologer som uppgav att behovet av psykologisk behandling ökat fick den öppna frågan "Vilka tycker du är de viktigaste hindren för att tillgodose det ökade behovet"?

Svaren nedan är representativa för hur många psykologer svarade:

"Det finns idag inget alternativ utom egen plånbok vilket är en omöjlighet för de flesta"

"Att inte psykologisk hjälp finansieras som läkarhjälp, att man inte får vårdavtal"

"Det finns inte någon offentlig finansiering av samtalsterapi hos legitimerade psykoterapeuter"

"Det finns inga vårdavtal. Många står i kö till psykiatri och öppenvård men får inga tider"

"Det största hindret är att patienterna ska betala allt själv. Folk har inte råd"

"Människor som mår dåligt borde kunna ha tillgång till en allmänpsykolog, precis som man har tillgång till en allmänläkare"

Slutsatser

Av undersökningens 402 intervjuade privatpraktiker hade en fjärdedel vårdavtal med sitt landsting. Dessa hade i genomsnitt 19 patienter per år som betalades av landstinget. Översatt till rikssiffror, räknat på 2100 privatpraktiker i Sverige, betalar landstingen psykologisk behandling för 9 975 patienter per år i hela Sverige.

Av de psykologer som har vårdavtal med landstinget idag, i undersökningen 100 stycken, uppger 8 av 10 att de skulle kunna ta emot fler patienter. I genomsnitt uppger de att de skulle kunna ta emot ytterligare 20 patienter per år.

Slutsatser - fortsättning

De privatpraktiserande psykologer som har vårdavtal idag, utifrån undersökningen uppskattar vi siffran till 525 stycken, har kapacitet att ta emot ytterligare 10 500 patienter per år.

Om man antar att alla Sveriges privatpraktiker ca 2 100 kan ta emot lika många fler patienter per år som de som idag har vårdavtal, så finns i så fall en outnyttjad resurs som skulle kunna hjälpa fler än 40 000 nya patienter per år.